

GABRIEL POPESCU

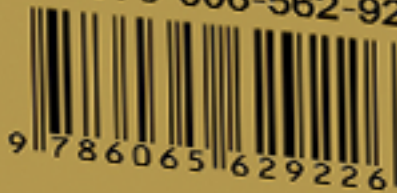
BLANCHOT L'OBSCUR
ÎN ROMANIA

Irina Mavrodin - o ergografie/ergobiografie
din perspectivă comparatistă

BLANCHOT L'OBSCUR în România.
Blanchot - o ergografie/ergobiografie din
comparatistă este o lucrare comparatistă
de receptării la nivel național a operei lui
Maurice Blanchot, teoretician al literaturii (*L'Espace*
1955; *Le Livre à venir* - 1959) - receptare
de *in extenso* de Gabriel Popescu prin
modul de receptare pe teoreticianul occidental.
Motivul pentru care
a primit această distincție este și motivul pentru care
a primit această distincție, plecând de la micromonografia inițială
de receptare a lui Maurice Blanchot în
care se pune o monografie atipică despre
Maurice Blanchot, care, în viziunea sa, înseamnă o
ergobiografie din perspectivă comparatistă:
comparată - Irina Mavrodin și Blanchot;
de blanchotiană cu deschidere comparatistă
de Irina Mavrodin și Pascal; o ergobiografie cu o multiplă
comparatistă: Irina Mavrodin și Gracián,
și Cioran, Irina Mavrodin și Kafka.
cu structură circulară, **BLANCHOT**
în România. Irina Mavrodin - o ergografie/
din perspectivă comparatistă se încheie
la micromonografia inițială, constând în
de receptării lui Maurice Blanchot și de autorul
de Irina Mavrodin prin trei studii: Tudor Arghezi și
de la lecturii multiple. Venind dinspre
de Barthes; Vasile Vlad și „stilistica”
de Irina Mavrodin - acest produs al „mîinii care nu scrie”
de Irina Mavrodin - *Gînduri în Eminescu*. De la scriitura-
de Irina Mavrodin - „gîndurile esențiale” (Blanchot).

ISBN 978-606-562-922-6

1

BLANCHOT L'OBSCUR ÎN ROMANIA
Irina Mavrodin - o ergografie | ergobiografie din perspectivă comparatistă

Gabriel POPESCU

GABRIEL POPESCU

**BLANCHOT L'OBSCUR
ÎN ROMÂNIA**

**Irina Mavrodin - o *ergografie/ergobiografie*
din perspectivă comparativă**

COLECȚIA COMPARATISMUL ÎNTR-ADEVĂR

Acest prim volum al colecției a apărut sub egida
CENTRULUI DE EXCELENȚĂ
în studierea și promovarea *Operei și Imaginii Publice* a Irinei Mavrodin
(C E S I M)
al
FACULTĂȚII DE LITERE - CRAIOVA

Prezenta lucrare realizează unul din *obiectivele imediate* (2020-2021) ale **CENTRULUI DE EXCELENȚĂ**, și anume *publicarea primei monografii consacrate Irinei Mavrodin*. Totodată, formulează sintetic unul din *obiectivele de perspectivă* (2020-2024) ale acestui centru: *proiect de cercetare interdisciplinar având următorul punct de plecare: intelectualul Irina Mavrodin și epoca sa* (vezi PARTEA II).

Designul copertei: după o idee de Gabriel Popescu

Ilustrația copertei: Maurice Blanchot, Irina Mavrodin

Redactor: Petrișor Militaru

DTP: Sorina Bela

Editura AIUS PrintEd este recunoscută CNCS

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPESCU, GABRIEL

Blanchot L'Obscur în România. Irina Mavrodin - o
ergografie/ergobiografie din perspectivă comparatistă
/ Gabriel Popescu - Craiova: Aius, 2021

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-562-922-6

82.09

© Gabriel Popescu

Editura Aius, 2021

Craiova, str. Pașcani, nr. 9, 200151

tel. 0351-467 471

e-mail: editura.aius@gmail.com

www.aius.ro

ISBN 978-606-562-922-6

ARGUMENT

Mărturisim că, inițial, proiectul nostru a vizat doar elaborarea *micromonografiei* unei probleme, și anume receptarea lui Maurice Blanchot în România regimului Ceaușescu (1965-1989).

Ulterior, însă, parcurgând volumul intitulat *Maurice Blanchot. Récits critiques**, care cuprinde Actele colocviului internațional „Maurice Blanchot, récits critiques”, ținut la Paris în 2003 (26-29 martie), am constatat că *micromonografia* noastră umple un „gol istoric” în receptarea mondială a acestui autor așa cum o conturează volumul menționat. Ne referim la faptul că aici „istoria lecturii lui Blanchot” ia în considerare următoarele țări, traversându-le cultural *întru* acest autor: Germania, S.U.A., Marea Britanie, America de Sud, Grecia, Japonia, Rusia – o serie din care România lipsește, după cum se observă.

În timp, proiectul nostru a cunoscut o dezvoltare în direcția unei *monografii*: a *singurului* autor care l-a receptat pe Maurice Blanchot la *toate* cele 4 niveluri analitice din TABELUL¹ nostru: Irina Mavrodin.

Evident, numai o monografie atipică ar putea să *co-răspundă* acestui autor *unic* în cultura noastră prin modul exhaustiv în care l-a receptat pe Maurice Blanchot – *complet*, în opinia noastră.

Conform viziunii pe care o propunem, această monografie *nu poate să fie* decât o *ergografie/ergobiografie* din perspectivă comparatistă: o *ergografie* comparată – Irina Mavrodin și Blanchot; o *ergobiografie* blanchotiană cu *deschidere* comparatistă – Irina Mavrodin și Pascal; o *ergobiografie* cu o multiplă *deschidere* comparatistă: Irina Mavrodin și Gracián, Irina Mavrodin și Cioran, Irina Mavrodin și Kafka.

În ceea ce privește monografia ca *ergografie* comparată, trebuie să precizăm că nu facem decât să *continuăm* demersul comparatist „transgresiv” *prefigurat* – început și teoretizat – în

* *Maurice Blanchot. Récits critiques*, Sous la direction de Christophe Bident et Pierre Vilar, Éditions Farrago, Éditions Léo Scheer, 2003.

¹Vezi TABEL care descrie câmpul receptării individuale a lui Blanchot în literatura română: „interstiții”, „intervale” (Michel Foucault) – din studiul: *BLANCHOT L'OBSCUR în România regimului Ceaușescu (1965-1989)*. Venind dinspre Michel Foucault.

Provocarea alterităților. Pentru o rațiune comparatistă „transgresivă”/ Le Défi des alterités. Pour une raison comparatiste et «transgressive» ²: îl continuăm pe direcția intitulată **acolo** *Comparatismul și provocarea literaturii de către Alteritatea filosofiei* ³ – cu un capitol intitulat **aici** *De la o ergografie comparată: IRINA MAVRODIN ȘI BLANCHOT...*, capitol pe care l-am inclus în **PARTEA I. Spre un comparatism „transgresiv” cu obiect individual**, a acestei lucrări.

Se observă imediat că această comparație, dacă o raportăm la „...comparațiile «excesive» și «scandaloase» dintre Cioran și Foucault/Deleuze/Barthes/Bataille/Lévinas (...)”⁴, pe care le-am prezentat în cadrul direcției menționate, este de același tip ca acestea: este «excesivă» căci realizează o ridicare a interdicției genologice (pre)existente între *Literatul* Irina Mavrodin și *Filosoful* Maurice Blanchot, însă *fără a o suprima* –... și un autor care, fără a fi un Filosof în sens strict, *nu este totuși altceva decât un filosof...* prin „... însuși proiectul său de a stabili o «critică» în

² Gabriel Popescu, *PROVOCAREA ALTERITĂȚILOR. Pentru o rațiune comparatistă „transgresivă”/ LE DÉFI DES ALTERITÉS. Pour une raison comparatiste et «transgressive»*, Craiova, Editura Universitaria, Colecția Punctul Central, 2, 2018.

³ Vezi cap. a) *Comparatismul și provocarea literaturii de către Alteritatea filosofiei*, din *PARTEA I* – în *Ibid.*, p. 37-113.

⁴ „În concret, aceasta înseamnă că, de exemplu, comparațiile «excesive» și «scandaloase» dintre Cioran și Foucault/Deleuze/Barthes/Bataille/Lévinas, prin puterea lor de *în-ființare în limbaj* a unei «realități», nu sînt nici «adevărate», nici «false», finalmente sînt «posibile» și că, dacă vrem să emitem o judecată despre ele, singurul criteriu care funcționează în acest caz și de care, în consecință, trebuie să ținem seama, este acela al (*auto*)*coerenței*. Așadar, rămînînd în orizontul comparațiilor enunțate mai înainte, «întrebările» istoriei literare, ca, de exemplu, «Cioran și Foucault s-au cunoscut?» «S-au citit?», «Există în acest sens mențiuni explicite și reciproce în operele lor?», considerate acum din perspectiva criteriului (*auto*)*coerenței* comparației, își pierd importanța, relevanța lor situîndu-se astfel cel mult la nivelul unor considerații preliminare.

Ajungînd aici, ținem să observăm că am obținut această *autonomie a științei comparatiste față de istoria literară* recurgînd la un logician, și anume Jan Łukasiewicz, care și-a elaborat sistemul – întii, sistemul de calcul propozițional trivalent, iar apoi, cel polivalent – în perioada anilor 1920-1930, deci, în aproximativ aceeași perioadă în care eseistul Fundoianu și-a redactat articolul *De la Nică a lui Ștefan la Mallarmé* (1922) și tot el, devenit, însă, între timp Fondane, eseul *RIMBAUD LE VOYOU* (1933) – așadar, lucrările din care am extras textele pe care ne-am întemeiat demersul din prezenta carte.” (*Ibid.* p. 278).

sensul kantian al termenului”⁵ care, însă, are ca obiect „posibilitatea experienței literare”⁶; așadar, un filosof oprit „pe pragul filosofiei”⁷, dar aducând cu el, în consecință, toată *alteritatea* care decurge din această situație între...; aceeași comparație este (și) «scandaloasă» (gr. *σκανδαλισμός* = a tulbura, a supăra) deoarece prin termenul „Blanchot” „tulbură” literatura *ex-punând-o provocării alterității filosofiei...*

Trebuie să adăugăm că, la fel ca menționatele comparații dintre Literatul Cioran și Filosofii nominalizați, această comparație, exact pentru faptul că este de *același* tip ca acestea, dispune de *aceeași* putere: „puterea lor de *în-ființare în limbaj* a unei realități”⁸. Astfel, ca și acele comparații, aceasta nu este nici „adevărată”, nici „falsă”; finalmente, este „posibilă”. Și tot ca în cazul acelor comparații, în cazul acesteia „... singurul criteriu care funcționează (...) și de care, în consecință, trebuie să ținem seama, este acela al (*auto*)coerenței.”⁹

Considerate acum din perspectiva acestui criteriu, „întrebările” istoriei literare adresate, însă, de data aceasta, termenilor acestei comparații, ca, de exemplu, „Irina Mavrodin și Maurice Blanchot s-au cunoscut?”, „poeticianul Maurice Blanchot l-a citit pe *poieticianul-poeticianul* Irina Mavrodin?”, „Există în acest sens mențiuni explicite în opera *poeticianului* Maurice Blanchot?” - aceste „întrebări” ale istoriei literare, deci, considerate *așa*, în acest moment „... își pierd importanța, relevanța lor situându-se astfel cel mult la nivelul unor considerații preliminare.”¹⁰

⁵ „Par sa nature, sa terrible intelligence réflexive, sa référence fréquente à Hegel, Nietzsche, Heidegger ou Merleau-Ponty, sa forme de pensée non systématique mais inscrite dans l’aventure de la parole, son projet même d’établir une «critique» au sens kantien du terme («De même que la raison critique de Kant est l’interrogation des conditions de possibilité de l’expérience scientifique, de même la critique est liée à la recherche de la possibilité de l’expérience littéraire»), cette œuvre semble se situer au seuil de la philosophie.” (Philippe Dulac, *Blanchot (Maurice)* - în *ENCYCLOPÆDIA UNIVERSALIS, Corpus 3, Automatique - Calcaires*, Encyclopædia Universalis France S. A., 1988, pp. 714-715).

⁶ Vezi nota precedentă.

⁷ Vezi nota 5.

⁸ Vezi nota 4.

⁹ Vezi nota 4.

¹⁰ Vezi nota 4.

Dar această lucrare nu doar *continuă* demersul comparatist „transgresiv” *prefigurată* în **Provocarea alterităților. Pentru o rațiune comparatistă „transgresivă”/ Le Défi des alterités. Pour une raison comparatiste et «transgressive»**; îl și *dezvoltă* într-o direcție inedită, prezentă în **PARTEA II. Prin Irina Mavrodin spre un comparatisme „transgresiv” cu obiect trans-individual**, în capitolul cu următorul titlu:

**Les „clercs” en dialogue avec la peur dans la France du Roi-Soleil et la Roumanie des „cimes lumineuses”
de Nicolae Ceaușescu**

*Une approche comparée et interdisciplinaire
de l'envers des deux régimes „solaires”.*

Se observă imediat că demersul comparatist „transgresiv” *prefigurată* în lucrarea menționată este *dezvoltat* aici, în noua lucrare, într-o direcție inedită prin *obiect*: acesta nu mai este *individual*, ci *trans-individual*: așadar, de data aceasta, comparația vizează *mult mai mult și altceva* decât indivizi: regimuri politice.

Continuând să fie de *aceiași* tip ca menționatele comparații dintre Literatul Cioran și Filosofii nominalizați, această comparație, exact pentru acest motiv, dispune de *aceeași* putere; este „posibilă”; poate să fie judecată doar conform criteriului (*auto*)*coerenței*. Consecința este că, din perspectiva acestui criteriu, „întrebările” istoriei factuale și ale istoriei ideilor politice, ca, de exemplu, „Se pot compara situațiile istorice ale Franței și României la un interval de trei secole?”, „Se pot compara două regimuri politice dintre care, unul, absolutismul regal, apărut în Franța la începutul secolului al XVII-lea, a sfârșit prin a fi abolit de Revoluția franceză, iar celălalt, regimul lui Ceaușescu, s-a inspirat ideologic din aceasta, fie și indirect?” – din această perspectivă, deci, aceste întrebări rămân relevante doar ca niște considerații preliminare, cel mult...

Început ca *micromonografie* a receptării lui Maurice Blanchot în România regimului Ceaușescu (1965-1989), dezvoltat în direcția unei *monografii* atipice, ca *ergografie* /*ergobiografie* din perspectivă comparatistă a Irinei Mavrodin, autor *unic* în cultura noastră prin modul *complet* în care l-a receptat pe Maurice Blanchot, proiectul care a generat această lucrare s-a încheiat cu o revenire la *micromonografia* inițială, constând în prezentarea receptării lui Maurice Blanchot (și) de autorul acestei lucrări – la un singur nivel analitic, însă,

din TABELUL¹¹ nostru - prin trei studii: Tudor Arghezi și problematica lecturii multiple. Venind dinspre *Blanchot* și Barthes; Vasile Vlad și „stilistica” țipătului. Poezia - acest produs al „mîinii care nu scrie”(Blanchot); Gînduri în Eminescu. De la scriitura-lectură la „singurătatea esențială” (Blanchot).

Cu o evidentă, acum, structură interioară circulară, prezenta lucrare o manifestă, însă, și la nivelul limbajului: primul cuvânt al titlului primului studiu coincide cu ultimul cuvânt al ultimului studiu:

BLANCHOT...

3 ianuarie 2021

¹¹ Vezi TABEL care descrie câmpul receptării individuale a lui Blanchot în literatura română: „interstii”, „intervale”(Michel Foucault) - din studiul: *BLANCHOT L'OBSCUR în România regimului Ceaușescu (1965-1989)*. Venind dinspre Michel Foucault.

CUPRINS

ARGUMENT / I

PARTEA I

Spre un comparatism „transgresiv”
cu obiect *individual* / 1

SECȚIUNEA 1

PREAMBUL

Prin Maurice Blanchot
spre Irina Mavrodin / 3

**BLANCHOT L'OBSCUR ÎN ROMÂNIA
REGIMULUI CEAUȘESCU (1965-1989)
Venind dinspre Michel Foucault / 5**

De la o *ergografie comparată*:
IRINA MAVRODIN ȘI BLANCHOT... / 21

**OPERA CA PROIECT SPRE „PUNCTUL CENTRAL” :
MAURICE BLANCHOT
Irina Mavrodin, cititorul lui Blanchot:
experiența Insolitului ca „monotonie” / 22**

...la
o *ergobiografie blanchotiană*
cu *deschidere comparatistă*:
IRINA MAVRODIN ȘI PASCAL / 31

VIAȚA CA RETROIECȚIE
SPRE „PUNCTUL CENTRAL”:
Irina Mavrodin și trauma *dreptului ca obligație*
în regimul Ceaușescu / 32

SECȚIUNEA 2

Spre o *ergobiografie*
cu o *multiplă deschidere comparatistă*:
IRINA MAVRODIN ȘI GRACIÁN
IRINA MAVRODIN ȘI CIORAN
IRINA MAVRODIN ȘI KAFKA / 68

ETICA ANONIMATULUI
Eseu despre „impactul foarte puțin probabilului”
în viața profesională a Irinei Mavrodin / 69

PARTEA II

Prin Irina Mavrodin
spre un *comparatism „transgresiv”*
cu obiect *trans-individual* / 142

LES „CLERCS” EN DIALOGUE AVEC LA PEUR DANS
LA FRANCE DU ROI-SOLEIL ET LA ROUMANIE
DES „CIMES LUMINEUSES”
DE NICOLAE CEAUȘESCU
Une approche comparée et interdisciplinaire
de l’envers des deux régimes „solaires” /143

PARTEA III

BLANCHOT L'OBSCUR ÎN ROMÂNIA REGIMULUI CEAUȘESCU (1965-1989)

Câmpul receptării individuale
a lui Blanchot în literatura română / 152

SECȚIUNEA 1

Prin Irina Mavrodin spre un Arghezi „poietic” / 153

Tudor Arghezi și problematica lecturii multiple
Venind dinspre *Blanchot* și Barthes / 155

SECȚIUNEA 2

Vasile Vlad și „stilistica” *țipătului*
Poezia - acest produs al „mîinii care nu scrie”
(*Blanchot*) / 165

Gînduri în Eminescu
De la scriitura-lectură
la „singurătatea esențială” (*Blanchot*) / 173

ANEXE / 179

L'ŒUVRE COMME PROJET
VERS „LE POINT CENTRAL”:
MAURICE BLANCHOT

Irina Mavrodin, lecteur de Blanchot:
l'expérience de l'Insolite comme „monotonie”
(*résumé*) / 181

THE WORK AS PROJECT
TOWARDS „THE CENTRAL POINT”:
MAURICE BLANCHOT
Irina Mavrodin, Blanchot's Reader:
the Experience of the Strangeness as „Monotony”
(*abstract*) / 183

LA VIE COMME *RÉTROJECTION*
VERS „LE POINT CENTRAL”:
IRINA MAVRODIN ET LE TRAUMA
DU *DROIT-OBLIGATION*
PENDANT LE RÉGIME CEAUȘESCU
(*résumé*) / 184

LIFE AS *RETROJECTION*
TOWARDS „THE CENTRAL POINT”:
IRINA MAVRODIN AND THE TRAUMA OF *RIGHT*
AS *OBLIGATION* DURING CEAUȘESCU’S REGIME
(*abstract*) / 185

ÉTHIQUE DE L’ANONYMAT
Essai sur „l’impact du très peu probable”
dans la vie professionnelle d’Irina Mavrodin
(*résumé*) / 186

ETHICS OF ANONYMITY
Essay on “very unlikely impact”
in Irina Mavrodin’s professional life
(*abstract*) / 188

Bibliografie / 191

Index de autori, coordonatori, editori / 201

Tablă de materii / 205